

สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ความรู้ของพิพิธภัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรณีศึกษา : การใช้สื่อเพื่อสื่อสารความรู้ของพิพิธภัณฑ์ล้านของเล่น

เกริก ยूनพันธ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Media for Knowledge Publicization of Museums in Ayutthaya Province: A Case of Million Toy Museum by Krirk Yoonpun's Media Use for Knowledge Publicization, Ayutthaya Province, Thailand

สกนธ์ ภู่งามดี / Sakon Phungamdee

อาจารย์พิเศษหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตธัญบุรี

Associate Professor Dr. (Special Instructor) Responsible to Master of Fine and Applied Arts Program
in Visual Arts and Design, Faculty of Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

บทคัดย่อ

“พิพิธภัณฑ์สถาน” เป็นแหล่งเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนประเภทหนึ่งซึ่งในปัจจุบันมีการจัดตั้งขึ้นในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย โดยพิพิธภัณฑ์สถานทุกประเภทล้วนมีภาระหน้าที่อย่างเดียวกัน คือ เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนและพิพิธภัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เริ่มเป็นที่รู้จักและเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยพิพิธภัณฑ์หลักๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี ๙ แห่ง โดยที่พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยूनพันธ์ มีความแตกต่างอย่างโดดเด่นในมิติของสิ่งของจัดแสดงและกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ชมซึ่งเปิดกว้างสำหรับผู้ชมที่เป็นคนทุกเพศทุกวัยที่สอดคล้องกับกระแสการส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัวที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในยุคปัจจุบันอย่างยิ่ง พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยूनพันธ์ เน้นบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สภาพบ้านเมือง และสภาพความเป็นอยู่ของคนยุคก่อนในวัยต่างๆ ทั้งวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ จุดเน้นที่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ให้ความสำคัญดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียนและแนวคิดเรื่องหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ตามที่จิรา จงกล (๒๕๓๒, หน้า ๒๑) แต่ทั้งนี้ สื่อประชาสัมพันธ์ที่พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยूनพันธ์ ใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ มีเพียง ๓ ชนิด ซึ่งสื่อประชาสัมพันธ์ดังกล่าวยังไม่หลากหลาย และไม่ดึงดูดใจกลุ่มเป้าหมายได้มากเท่าที่ควร ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะให้พิพิธภัณฑ์ปรับปรุงและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลาย และทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น โดยผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า หากต้องปรับปรุงหรือพัฒนาสื่อเพิ่มเติมเพื่อการประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ ก็ควรเลือกสื่อประเภทที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ง่าย ชัดเจน และไม่ซับซ้อน โดยเสนอแนะว่า พิพิธภัณฑ์ ควรออกแบบสื่อเพิ่มเติมอีก ๗ ประเภท ประกอบด้วย (๑) ถุงใส่สินค้าของที่ระลึกของพิพิธภัณฑ์ (Bag) (๒) สติกเกอร์ตราเฉพาะของพิพิธภัณฑ์เพื่อติดขวดน้ำดื่ม (House Brand Sticker) (๓) ป้ายบอกทางเข้าพิพิธภัณฑ์ (Direction Sign) (๔) ป้าย

โฆษณาพิพิธภัณฑ (Billboard) (๕) ป้ายหน้าร้านอาหารภายในพิพิธภัณฑ (Cafeteria Sign) (๖) แผ่นพับ (Pamphlet) และ (๗) เสื้อที่มีตราเฉพาะของพิพิธภัณฑ (House Brand T-shirt) ส่วนแนวทางในการออกแบบสื่อเพิ่มเติมทั้ง ๗ ประเภทตามที่ระบุไว้ข้างต้นนั้น ผู้ออกแบบควรกำหนดแนวคิดหลัก (Concept) ในการออกแบบที่สอดคล้องกับ ภาพลักษณ์ (Image) “ความสนุก ความสดใส และโลกสวยจากวันวานถึงปัจจุบัน” ของพิพิธภัณฑ ซึ่งประกอบด้วย (๑) การเลือกใช้วัสดุตามความเหมาะสม ซึ่งได้แก่ วัสดุส้ม-ฟ้า วัสดุขาว-ดำ วัสดุแดง-ดำ วัสดุเขียว-ชมพู และวัสดุเหลือง-ฟ้า (๒) การเลือกใช้ตัวการ์ตูนหลักของพิพิธภัณฑตามความเหมาะสม ซึ่งได้แก่ การ์ตูนรูปช้าง นก กระต่าย และหุ่นยนต์ โดยลักษณะของตัวการ์ตูนหลักของพิพิธภัณฑนั้น ควรเน้นความเรียบง่าย เบาบาง และสื่อความสนุกสนาน ความน่ารัก สดใส เพื่อสื่ออารมณ์แบบเด็กๆ ของตัวการ์ตูน

คำสำคัญ : พิพิธภัณฑล้านของเล่นเกริก ยूनพันท์ แหล่งเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน สื่อประชาสัมพันธ์

ABSTRACT

“Museums” have been conducted as the non-formal learning centers until the present days. Nowadays, many museums are established and located in various provinces in Thailand. Those museums are performed in the specific function especially a function of “the linked tool for storytelling occurred in past, present, and future period”. “Ayutthaya Province” in one from various ones in Thailand where its tourism attractions, including local lifestyle learning centers and museums, have been the highly preferred tourism spots for many tourists . According to nine major museums in Ayutthaya Province, “Million Toy Museum by Krirk Yoonpun” has been differentiated and outstanding in coverage of exhibited objects and audience segment. The mentioned museum has been played its role in publicizing the various aspects of knowledge to the public, such as knowledge concerned national and local community histories, ways of living of different aged people in society during past and present era, etc. The said role has been in association with the concept of non-formal education management as well as the concept of museum role according to the research result of Jira Jongkol (1989, page 21) However, at present days, the museum has applied only three types of media for knowledge publicization which considered as less diversity and less coverage of media use. The author recommended that the museum should improve and develop the additional types of media to enhance the diversity of media as well as the audience’s effective accessibility and better knowledge perception. In this regard, the recommended 7 types of media designed by the author included bag, house brand sticker, direction sign, billboard, cafeteria sign, pamphlet and house brand T-shirt. These recommended media were designed through the concept of joyful and cheerful characteristics which was in line with the museum’s key image.

Keywords: Million Toy Museum by Krirk Yoonpun, Non-formal Learning Center, Public Relation Media

บทนำ

“พิพิธภัณฑ์สถาน” เป็นแหล่งเรียนรู้ระบบโรงเรียนประเภทหนึ่งซึ่งในปัจจุบันมีการจัดตั้งขึ้นในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย ทั้งนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗) ระบุว่า ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้ความหมายของคำว่า “พิพิธภัณฑ์สถาน” ไว้ว่าหมายถึง “สถาบันถาวรที่เก็บรวบรวมและแสดงสิ่งต่างๆ ที่มีความสำคัญด้านวัฒนธรรมหรือด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียน และก่อให้เกิดความเพลิดเพลินใจ” ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รวมความหมายของคำว่า “พิพิธภัณฑ์” และ “พิพิธภัณฑ์สถาน” เข้าเป็นความหมายเดียวกัน หมายถึง “สถานที่เก็บรวบรวมและแสดงสิ่งต่างๆ ที่มีความสำคัญด้านวัฒนธรรมหรือด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และก่อให้เกิดความเพลิดเพลินใจ”

พิพิธภัณฑ์สถาน หรือ พิพิธภัณฑ์ เป็นศัพท์บัญญัติที่ตรงกับคำว่า Museum ในภาษาอังกฤษ แต่เดิมเมื่อแรกตั้งพิพิธภัณฑ์สถาน ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เรียกทับศัพท์ว่า “มิวเซียม” ต่อมา คำว่า “พิพิธภัณฑ์สถาน” ได้ถูกบัญญัติขึ้นในรัชกาลที่ ๗ เมื่อประกาศตั้ง “พิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร” จึงได้ใช้คำว่า พิพิธภัณฑ์สถาน แทนคำว่า มิวเซียม นับแต่นั้นเป็นต้นมา

ในปัจจุบัน ความหมายของคำว่า Museum หรือ พิพิธภัณฑ์สถาน เป็นที่ยุติและยอมรับกันตามคำจำกัดความของสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ หรือ ICOM (International Council of Museums) ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ UNESCO หรือองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ได้สนับสนุนให้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๙ และมีสมาชิกทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย โดย ICOM ได้ให้คำจำกัดความคำว่า Museum ไว้ในธรรมนูญที่แก้ไขฉบับหลังสุด สรุปได้ว่า “พิพิธภัณฑ์สถาน เป็นสถาบันถาวรที่ไม่จัดหาผลประโยชน์ให้บริการแก่สังคม และการพัฒนาของสังคม เป็นสถานที่เปิดทั่วไปสำหรับประชาชน ทำหน้าที่รวบรวม สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่ความรู้ และจัดแสดง โดยมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้า ให้การศึกษาและความเพลิดเพลิน จากวัตถุที่รวบรวมไว้เป็นหลักฐาน ในเรื่องมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

นอกจากพิพิธภัณฑ์สถานตามความหมายที่กล่าวข้างต้นแล้ว คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์สถานยังรวมถึงสถานที่อื่นๆ ที่ ICOM ถือว่าเป็นพิพิธภัณฑ์สถานด้วย ได้แก่ ๑) สถานที่สงวนรักษา และห้องแสดงถาวร ในหอสมุดและหอจดหมายเหตุ ๒) โบราณสถาน หรือแหล่งอนุสรณ์สถานทางโบราณคดี ชาติพันธุ์วิทยา และธรรมชาติวิทยา รวมทั้งอนุสาวรีย์ประวัติศาสตร์ และสถานที่ซึ่งทำหน้าที่เป็นพิพิธภัณฑ์สถาน ๓) สถาบันที่จัดแสดงสิ่งที่มีชีวิต เช่น สวนพฤกษชาติ สวนสัตว์ สถานที่แสดงสัตว์น้ำ สถานที่แสดงสิ่งมีชีวิตต่างๆ เป็นต้น ๔) สถานที่ตามธรรมชาติซึ่งเป็นที่สงวนรักษา และ ๕) ศูนย์แสดงทางวิทยาศาสตร์และท้องฟ้าจำลอง

ประวัติของพิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทยเริ่มขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งหลังหนึ่งขึ้นในพระบรมมหาราชวังเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๒ ตรงบริเวณที่เป็นพระที่นั่งศิวาลัยมหาปราสาทในปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดแสดงศิลปะโบราณวัตถุที่ทรงรวบรวมไว้ และทรงขนานนามว่า “พระที่นั่ง

ประพาสพิพิธภัณฑ์” จนถึงรัชกาลที่ ๗ จึงได้มีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงขยายกิจการครั้งใหญ่ โดยพระราชทานพระที่นั่งทุกหลังและหมู่พระวิมานทั้งหมดในพระราชวังบวรสถานมงคล ให้ใช้เป็นสถานที่จัดแสดง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเมื่อครั้งทรงดำรงตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสภา และศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ ผู้ช่วย ได้ดำเนินการจัดแสดงครั้งใหม่ ที่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงจากพิพิธภัณฑ์สถานประเภททั่วไปเป็นพิพิธภัณฑ์สถานศิลปโบราณคดี ที่รวบรวม สงวนรักษา และจัดแสดงศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ อันเป็นมรดกวัฒนธรรมของชาติ โดยจัดตั้งเป็น “พิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๙ ดังนั้นคำว่า “พิพิธภัณฑ์สถาน” จึงเป็นศัพท์บัญญัติใช้แทน “มิวเซียม” ตั้งแต่นั้นมา

ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว รัฐบาลได้จัดตั้งกรมศิลปากรขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ ในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากรมี “กองพิพิธภัณฑ์และโบราณคดี” ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กองโบราณคดี” และได้ประกาศเปลี่ยนชื่อ “พิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร” เป็น “พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร” เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ ปัจจุบันกิจการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติขึ้นอยู่กับสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร ได้ขยายกิจการไปทั่วประเทศ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรวม ๔๒ แห่ง นอกจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ขึ้นอยู่ในกรมศิลปากรแล้ว ส่วนราชการอื่นๆ และเอกชนก็ได้จัดตั้ง พิพิธภัณฑ์สถานอีกเป็นจำนวนมาก แต่ทุกแห่งจะใช้ชื่อสั้นๆ ว่า “พิพิธภัณฑ์” เช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน พิพิธภัณฑ์หนังวัว ของกรมทรัพยากรธรณี พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด ของมูลนิธิพันธุ์ทิพย์ – บริพัตร เป็นต้น

ทั้งนี้ พิพิธภัณฑ์สถานทุกประเภทล้วนมีภาระหน้าที่อย่างเดียวกัน คือ เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เริ่มด้วยการเก็บรวบรวม สงวนรักษาวัตถุสำคัญให้ดำรงอยู่ตลอดไปไม่สูญสลาย ทำการศึกษา ค้นคว้าเรื่องราวของวัตถุที่รวบรวมไว้ นำออกจัดแสดงเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชน นอกจากนี้ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐ สังคมเริ่มให้ความสำคัญกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตามกระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเริ่มได้รับการกล่าวถึงขึ้นมาอีกครั้งในช่วงกลางปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ความเคลื่อนไหวงานด้านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในครั้งนี้ไม่ได้มาจากกลไกภาครัฐ แต่เป็นกลไกนอกภาครัฐ ซึ่งหมายถึงกลุ่มชาวบ้าน นักวิชาการ และปัญญาชนชั้นนำ อาทิเช่น กลุ่มของอาจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม และมูลนิธิประไพ วิริยะพันธุ์ ซึ่งเข้าไปมีส่วนกระตุ้นและช่วยเหลือชาวบ้านในการตั้ง พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักตนเอง โดยมีแนวคิดที่ว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมิใช่เรื่องของอาคารสถานที่และบรรดาโบราณวัตถุแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาทั้งในด้านประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์สังคม และชีวิตวัฒนธรรมของผู้คนที่อยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่หรือท้องถิ่นเดียวกัน ตัวอย่างของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตามแนวคิดนี้ได้แก่ พิพิธภัณฑ์บ้านบ้านวัดม่วง จังหวัดราชบุรี ที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นตัวอย่างลำดับแรก ๆ ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตามแนวคิดดังกล่าว และกลายเป็นแบบอย่างการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตามแนวคิดนี้ที่เกิดขึ้นตามมา อาทิ พิพิธภัณฑ์วัดจันเสน จังหวัดนครสวรรค์ (พ.ศ. ๒๕๓๘) พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม (พ.ศ. ๒๕๓๙) พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

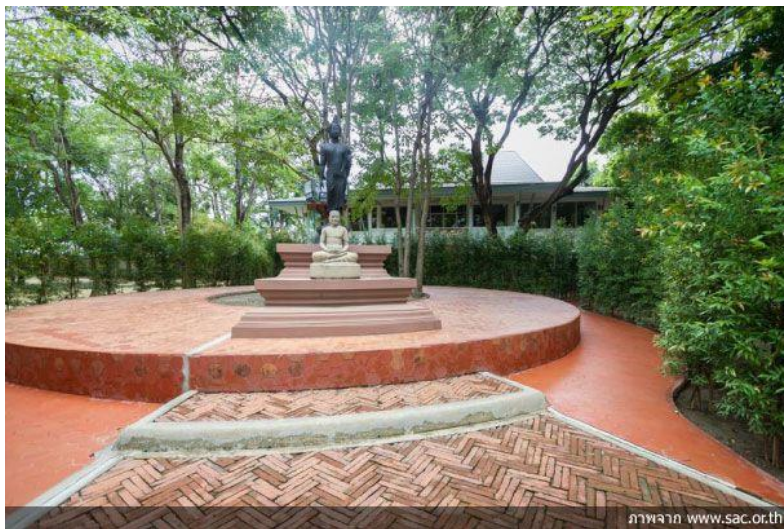
หากจะพิจารณาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์นั้น การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ต้องมีการคำนึงถึงหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ (Museum functions) ซึ่งปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์ได้กลายมาเป็นสถาบันของประชาชนที่มีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางของชุมชนและให้บริการแก่ชุมชนทุกกลุ่ม เพราะพิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่ให้ทั้งความรู้ ความสนุก

เพลิดเพลิน และความบันเทิงใจ อีกทั้งบทบาทของพิพิธภัณฑ์มีความโดดเด่นขึ้นมาอย่างชัดเจนในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญเพื่อการศึกษาของระบบอีกด้วย นอกจากนี้ จิรา จงกล (๒๕๓๒, หน้า ๒๑) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ โดยสรุปจากแนวคิดของ Douglas ที่บรรยายเรื่อง The museum and its functions ไว้ในหนังสือ The Organization of Museums : Practical Advice ซึ่งองค์การ UNESCO ได้ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ประกอบด้วย (๑) การรวบรวมวัตถุ (Collecting) คือ การรวบรวมวัตถุหรือสิ่งของที่สื่อถึงนิสัยและพฤติกรรมของมนุษย์มาตั้งแต่ดั้งเดิม เช่น พฤติกรรมการสะสมอาหาร อาวุธ สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม และมีพัฒนาการเป็นลำดับ (๒) การตรวจสอบ จำแนกแยกประเภท และศึกษาวิจัย (Identifying, Classifying and Research) ซึ่งหมายถึง หน้าที่ทางวิชาการของพิพิธภัณฑ์ที่ต้องตรวจสอบ จำแนกแยกประเภท กำหนดอายุสมัย และที่มาของวัตถุ หน้าที่ทางวิชาการของพิพิธภัณฑ์จึงมีความสำคัญมาก ภัณฑารักษ์หรือเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์จึงต้องมีความรู้ ความชำนาญและเชี่ยวชาญที่จะสามารถตรวจสอบวัตถุได้ (๓) การทำบันทึกหลักฐาน (Recording) คือ การจัดทำทะเบียนวัตถุที่เก็บรวบรวมไว้ในพิพิธภัณฑ์ การทำหลักฐานวัตถุถือว่าเป็นงานที่สำคัญสำหรับหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้วัตถุไม่เกิดการสูญหายหรือการทุจริตจากเจ้าหน้าที่ และเป็นหลักฐานทางวิชาการเพราะทะเบียนวัตถุเป็นหลักฐานที่แสดงถึงที่มาของวัตถุ การตรวจสอบ จำแนกแยกประเภท กำหนดอายุสมัย ซึ่งมีความสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้า (๔) การซ่อมและสงวนรักษาวัตถุ (Conservation and Preservation) ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่พิพิธภัณฑ์จะต้อง “สงวนรักษาวัตถุที่รวบรวมไว้ให้คงทนถาวร ไม่ให้มีการเสื่อมสภาพ โดยใช้หลักการและเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งจึงต้องมีห้องปฏิบัติการสงวนรักษา (Conservation laboratory) ซึ่งมีนักวิทยาศาสตร์ทำหน้าที่ดูแล ซ่อมสงวนรักษาและปกป้องคุ้มครองวัตถุไม่ให้เกิดการเสื่อมสภาพ วัตถุทุกชิ้นที่เก็บรวบรวมรักษาไว้จะต้องให้เจ้าหน้าที่สงวนรักษา (Conservator) ตรวจสอบสภาพทำความสะอาด หรือปฏิบัติการป้องกันการเสื่อมสภาพก่อน และซ่อมรักษา ก่อนส่งเข้าจัดแสดงหรือเก็บรักษาในคลัง (๕) การรักษาความปลอดภัย (Museum security) ได้แก่ การสงวนรักษาให้ปลอดภัยจากการเสื่อมชำรุดตามสภาพกาลเวลา และคุ้มครองความปลอดภัยจากการโจรกรรมและอัคคีภัย พิพิธภัณฑ์ทุกแห่งต้องมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความปลอดภัยเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง และมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย (Security system) (๖) การจัดแสดง (Exhibition) เป็นภารกิจอย่างหนึ่งของภัณฑารักษ์และผู้ที่เกี่ยวข้องพิพิธภัณฑ์ที่ใดจัดแสดงได้ดีก็จะดึงดูดความสนใจของประชาชนได้ วัตถุประสงค์ของการจัดแสดง คือ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและความเพลิดเพลิน การจัดแสดงนิทรรศการนั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่เสมอเพื่อไม่ให้ผู้เข้าชมเบื่อหน่าย นอกจากการแสดงผลแบบถาวรแล้วพิพิธภัณฑ์อาจจัดแสดงพิเศษหรือชั่วคราวเพื่อเรียกร้องให้ประชาชนเข้าใช้บริการตลอดเวลา (๗) หน้าที่ให้การศึกษา (Museum education) พิพิธภัณฑ์มีบทบาทหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่คนทุกระดับ ทุกประเภทและทุกวัย ปัจจุบันการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์จะต้องให้ความรู้และความเพลิดเพลินที่เหมาะสมแก่ทุกคนและทุกระดับการศึกษา พิพิธภัณฑ์จึงต้องมีกิจกรรมและบริการด้านการศึกษา มีเจ้าหน้าที่การศึกษา (Museum educational officer) เป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชน นอกจากนั้นยังขยายกิจกรรมบริการแก่บุคคลประเภทพิเศษ เช่น คนพิการ หูหนวก ตาบอด และแนวโน้มของพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันก็เน้นหนักในหน้าที่การจัดกิจกรรมการศึกษาแก่ชุมชนอย่างมาก นอกจากจะบริการในพิพิธภัณฑ์แล้ว ยังจัดกิจกรรมนำวัตถุในพิพิธภัณฑ์ออกไปแสดงให้ความรู้ความเพลิดเพลินแก่ชุมชนในชนบทที่ห่างไกลอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่า พิพิธภัณฑ์ได้

พัฒนามาถึงขั้นเป็นศูนย์บริการศึกษา (Educational center) ที่สำคัญของชุมชน (๘) การทำหน้าที่ทางสังคม (Social function) เป็นหน้าที่ที่สัมพันธ์กับงานในหน้าที่การศึกษา โดยพิพิธภัณฑ์จะต้องเป็นสถาบันที่ปรับตัวตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ดำเนินกิจการตามความต้องการของสังคม จัดบริการแก่ชุมชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง พิพิธภัณฑ์หลายแห่งได้พัฒนาบริการแก่ประชาชน ซึ่งมีผลทำให้พิพิธภัณฑ์กลายเป็นศูนย์กลางของชุมชน (Community Center) ด้วยเช่นกัน และ (๙) การสื่อความเข้าใจและแสดงคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบัน ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างมากซึ่งมักทำให้เกิดผลกระทบทางความรู้สึกของคนในสังคม พิพิธภัณฑ์สถานสามารถเสริมสร้างความรู้สึที่ดีและแสดงคุณค่าของการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วยการเชื่อมต่อเอกลักษณ์ คุณค่า และวิวัฒนาการของวัฒนธรรมประเพณีระหว่างอดีตกับปัจจุบันได้ดี รวมทั้งสามารถแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มพฤติกรรมต่าง ๆ ในอนาคตได้อีกด้วย บทบาทของพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของพิพิธภัณฑ์ที่มีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่สำคัญมากขึ้นต่อสังคม

ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนและพิพิธภัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เริ่มเป็นที่รู้จักและเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของสำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (๒๕๖๑) พบว่า พิพิธภัณฑ์หลักๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี ๙ แห่ง ดังนี้

พิพิธภัณฑ์พระอุบาลี ตั้งอยู่ที่ ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา เพื่อเฉลิมฉลอง ๒๖๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖) แห่งการสถาปนาพระพุทธศาสนาสยามนิกาย ในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา น้อมระลึกถึงพระอุบาลีมหาเถระ พระอริยสงฆ์ที่ทำความประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา โดยมีพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นการจัดแสดงในอาคารแบ่งออกเป็น ๗ โซน แนวคิดหลักในการนำเสนอคือ “ธรรมพลี” ของพระอุบาลีมหาเถระ ความเสียสละ ความวิริยะ อุตสาหะ และผลงานการกอบกู้ฟื้นฟูพระพุทธศาสนา

ภาพประกอบ ๑ รูปจำลองพระอุบาลีมหาเถระของพิพิธภัณฑ์พระอุบาลี

ที่มา : รูปจำลองพระอุบาลีมหาเถระของพิพิธภัณฑ์พระอุบาลี. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก

www.museumthailand.com/th/museum/Phra-Upali-Maha-Thera-Museum

และ www.sac.or.th

หอจดหมายเหตุทุ่งมะขามหย่อง ตั้งอยู่ที่ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอ พระนครศรีอยุธยา โดยหอจดหมายเหตุแห่งนี้ จัดสร้างขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและพระบรมวงศานุวงศ์ ในการเสด็จพระราชดำเนินทุ่งมะขามหย่องเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ และต้องการให้ประชาชนได้เรียนรู้ถึงประวัติศาสตร์ของทุ่งมะขามหย่องมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ที่สมเด็จพระศรีสุริเยทศวรราชออกทำศึกปกป้องแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงนำทหารออกรบข้าศึกที่มาตั้งค่ายที่ทุ่งมะขามหย่อง นอกจากนี้ หอจดหมายเหตุแห่งนี้ยังบอกเล่าถึงเรื่องราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเกี่ยวข้าวที่ทุ่งมะขามหย่องในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และทรงมีพระราชดำริให้ใช้ทุ่งมะขามหย่องเป็นพื้นที่แก้มลิงรองรับน้ำที่ไหลบ่าทุกปี มีระบบชลประทานเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และเป็นประโยชน์กับราษฎรในพื้นที่ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงพระกรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและพระบรมวงศานุวงศ์ ที่มีต่อชาวไทย

ภาพประกอบ ๒ พื้นที่ด้านหน้าของหอจดหมายเหตุทุ่งมะขามหย่อง

ที่มา : พื้นที่ด้านหน้าของหอจดหมายเหตุทุ่งมะขามหย่อง. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑,
จาก ww2.ayutthaya.go.th/travel/detail/55

หอนิทรรศการประวัติศาสตร์อยุธยา ตั้งอยู่ในศูนย์ท่องเที่ยวอยุธยา (ศาลากลางหลังเก่า) โดยชั้นล่างด้านหน้าปีกขวาของอาคารนี้เป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ส่วนชั้นบนของอาคารนี้ เป็น "หอนิทรรศการประวัติศาสตร์อยุธยา" จัดแสดงเรื่องเกี่ยวกับวัดต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเพณีต่างๆ ข้อมูลเกี่ยวกับอยุธยา มรดกโลก แหล่งท่องเที่ยวเมืองอยุธยา ศิลปกรรมแห่งอาณาจักรอยุธยา รวมทั้งวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดให้เข้าชมทุกวันในเวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น. เว้นวันพุธ

ภาพประกอบ ๓ พื้นที่ส่วนหนึ่งภายในหอนิทรรศการประวัติศาสตร์อยุธยา

ที่มา : พื้นที่ส่วนหนึ่งภายในหอนิทรรศการประวัติศาสตร์อยุธยา. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑,
จาก www.google.co.th/search?q=หอนิทรรศการประวัติศาสตร์อยุธยา

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา ตั้งอยู่ที่ตำบลประตูชัย ใกล้กับศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (หลังเก่า) เยื้องมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๒ โดยใช้เงินที่ประชาชนเช่าพระพิมพ์ซึ่งขุดได้จากกรุวัดราชบูรณะที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ (เจ้าสามพระยา) ทรงสร้าง จึงให้ชื่อว่า "เจ้าสามพระยา" พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๔ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาแห่งนี้ เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งแรกของประเทศไทยที่มีรูปแบบการจัดแสดงในลักษณะใหม่ที่แตกต่างจากพิพิธภัณฑสถานอื่นๆ กล่าวคือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา มีการนำโบราณวัตถุมาจัดแสดงจำนวนไม่มากนักเกินไป โดยจัดวางโบราณวัตถุในพื้นที่จัดแสดงไม่หนาแน่นจนเกินไป ทำให้การนำเสนอโบราณวัตถุมีความน่าสนใจมากขึ้น โบราณวัตถุสำคัญและน่าสนใจในพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ เช่น พระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาท เป็นพระพุทธรูปสมัยทวารวดีที่เคยประดิษฐานในซุ้ม พระสถูปโบราณวัดพระเมรุ จังหวัดนครปฐมซึ่งกรมศิลปากรได้พยายามติดตามชิ้นส่วนต่าง ๆ ขององค์พระที่กระจัดกระจายไปอยู่ในที่ต่าง ๆ มาประกอบขึ้นเป็นองค์พระได้อย่างสมบูรณ์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาเปิดให้ชมทุกวันตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษมหรือวังหน้า ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสัก มุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะเมืองใกล้ตลาดหัวรอ สร้างในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชครั้งยังทรงเป็นมหาอุปราชครองเมืองพิษณุโลก เมื่อ พ.ศ. ๒๑๑๒ เคยเป็นที่ประทับของสมเด็จพระยุพราช และพระมหากษัตริย์หลายพระองค์เมื่อคราวเสียกรุงในปี พ.ศ.๒๓๑๐ วังนี้ได้ถูกข้าศึกเผาทำลายเสียหายมากและถูกทิ้งร้าง จนถึงรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้โปรดให้ซ่อมพระที่นั่งพิมานรัตยา และพลับพลาจตุรมุขไว้เป็นที่ประทับเมื่อเสด็จพระพาสพระนครศรีอยุธยา และสมัยรัชกาลที่ ๗ โปรดให้เปลี่ยนเป็นศาลากลางจังหวัด จนกระทั่งได้สร้างศาลากลางใหม่แล้ว กรมศิลปากรจึงได้ใช้เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จนถึงปัจจุบันนี้โดยเปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. เว้นวันจันทร์ อังคาร และวันหยุดนักขัตฤกษ์

ภาพประกอบ ๔ พื้นที่ส่วนหนึ่งภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา

ที่มา : พื้นที่ส่วนหนึ่งภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www.google.co.th/search?q=พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา

ภาพประกอบ ๕ พื้นที่ส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทระเกษม

ที่มา : พื้นที่ส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทระเกษม. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www.finearts.go.th/chantarakasemmuseum

พิพิธภัณฑสถานหัตถกรรมอรัญญิก ตั้งอยู่ที่บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยพิพิธภัณฑสถานตั้งอยู่ในพื้นที่การค้า "ผลิตภัณฑ์อรัญญิก" จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีพิธีเปิดย่านค้าพร้อมทั้งพิพิธภัณฑสถานดังกล่าว เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๕ ในพิพิธภัณฑสถานดังกล่าวนี้ มีการจัดแสดงมรดกอรัญญิก และนำเสนอข้อมูลประวัติความเป็นมาของมรดกอรัญญิกซึ่งได้รับการสืบทอดจากช่างตีเหล็กเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเพื่อใช้ในการสู้รบกับข้าศึก แต่ปัจจุบันได้มีการออกแบบเป็นข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยยังใช้กรรมวิธีแบบโบราณ นอกจากนี้ยังเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) ที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงมากของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคนในชุมชนบ้านต้นโพธิ์และบ้านไผ่หนองซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม เป็นกลุ่มหลักที่ทำมรดกอรัญญิกที่เป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) ในปัจจุบัน พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เปิดให้เข้าชมทุกวันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์

ภาพประกอบ ๖ พื้นที่ส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก

ที่มา : พื้นที่ส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑,
จาก www.google.co.th/search?q=พิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก

พิพิธภัณฑ์เรือไทย ตั้งอยู่เลขที่ ๑๒ หมู่ ๑ ถนนบางเอียน ตำบลประตูลี้ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นบริเวณฝั่งตรงข้ามกับวัดมหาธาตุ ถนนบางเอียน ภายในบริเวณบ้านพักของอาจารย์ไพฑูรย์ ขาวมาลา ผู้มีความรักและผูกพันกับเรือและน้ำมาตั้งแต่เด็ก โดยที่มาของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เรือนั้น สืบเนื่องจาก อาจารย์ไพฑูรย์ ขาวมาลา มีความคิดที่จะอนุรักษ์เรือไทยเพื่อให้เยาวชนได้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เป็นบ้านทรงไทย ขนาดใหญ่ไม้สักบานเฟี้ยม ชั้นล่างจัดแสดงเรือจำลองต่างๆรวมทั้ง เรือพระราชพิธี โดยต่อขึ้นตามแบบ เรือจริงทุกประการ ปัจจุบันมีผลงานเรือนับร้อยลำตั้งแต่เรือเดินสมุทรไปจนถึงเรือแจวลำเล็กๆ และมีส่วนที่จัดแสดงเรือ ไทยพื้นบ้านนานาชนิดหลายรูปแบบที่ปัจจุบันหาได้ ยากตามแม่น้ำลำคลอง เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐- ๑๗.๐๐ น.

ภาพประกอบ ๗ พื้นที่ส่วนหนึ่งภายในพิพิธภัณฑ์เรือไทย

ที่มา : พื้นที่ส่วนหนึ่งภายในพิพิธภัณฑ์เรือไทย. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑,
จาก www.google.co.th/search?q=พิพิธภัณฑ์เรือไทย

พิพิธภัณฑมอญ วัดทองบ่อ ตั้งอยู่ที่หมู่ ๔ ตำบลชนอนหลวง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พิพิธภัณฑมอญแห่งนี้ตั้งอยู่ในวัดทองบ่อ มีโบราณวัตถุที่แสดงถึงวัฒนธรรมมอญหลายประการ เช่น พระพุทธรูปแบบพม่า คัมภีร์ใบลานหรือคัมภีร์ที่ทำด้วยงาช้างและเขียนตัวหนังสือมอญด้วยรักสีดำ ที่ยังคงความสมบูรณ์และหาได้ยาก ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ และวัดทองบ่อ เป็นหน่วยงานที่ร่วมกันดูแลพิพิธภัณฑแห่งนี้

ภาพประกอบ ๘ วัตถุจัดแสดงส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑมอญ วัดทองบ่อ

ที่มา : วัตถุจัดแสดงส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑมอญ วัดทองบ่อ. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑,

จาก www.google.co.th/search?biw=1370&bih=598&tbm=isch&sa

พิพิธภัณฑล้านของเล่น กรีก ยूनพันธ์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๔๕ หมู่ ๒ ถนนอุทอง ตำบลท่าวาสุกรี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พิพิธภัณฑแห่งนี้ เป็นแหล่งสะสมและรวบรวมของเล่นดีบุกโบราณอายุนับร้อยปี ไปจนถึงของเล่นยุคปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งของเล่นของไทยและของเล่นจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของเล่นสังกะสีจำนวนมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงยุคทองของการผลิตของเล่นของประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านเหล็ก เปิดให้เข้าชมในเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. หยุดทุกวันจันทร์ ยกเว้น วันจันทร์ที่เป็นวันนักขัตฤกษ์และวันหยุดราชการ

จากสาระสำคัญของพิพิธภัณฑในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง ๙ แห่งข้างต้น จะพบว่า พิพิธภัณฑล้านของเล่นกรีก ยूनพันธ์ มีความแตกต่างอย่างโดดเด่นในมิติของสิ่งของจัดแสดงซึ่งเน้นการนำเสนอของเล่น (Toys) ยุคต่างๆ ของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งแตกต่างในมิติกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ชม ซึ่งไม่เน้นเฉพาะนักท่องเที่ยวที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่หรือผู้ที่ชื่นชอบการเข้าชมโบราณวัตถุเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเท่านั้น แต่พิพิธภัณฑล้านของเล่นกรีก ยूनพันธ์ เปิดกว้างสำหรับผู้ชมที่เป็นคนทุกเพศทุกวัยตั้งแต่เด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับกระแสการส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัวที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในยุคปัจจุบันอย่างยิ่ง

พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่น เกริก ยุ้นพันธ์

พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริกยุ้นพันธ์ ก่อตั้งโดย รองศาสตราจารย์ เกริก ยุ้นพันธ์ ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นอกเหนือจากบทบาทคุณครูแล้วยังเป็นนักวาดภาพประกอบและทำหนังสือสำหรับเด็ก เจ้าของผลงานหนังสือภาพจำนวนมาก เช่น บอลูน กระดุกกระดิกกระด็อก กระแต็ก กระต่ายน้อยหนึ่แม่ และชาวนาไทย ที่ได้รับรางวัลนอมา (NOMA) จากประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ และมีโอกาสได้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ของเล่นคิตาฮารา (Kitahara Tin Toy Museum) ด้วยเหตุผลนี้เองจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดความคิดอยากสร้างพิพิธภัณฑ์ของเล่นขึ้นในเมืองไทย

พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริกยุ้นพันธ์ เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหลังใหญ่ ๒ ชั้น สูงโปร่งทาสีขาวทั้งหลัง มีประตูหน้าต่างแบบบ้านสมัยเก่าทาสีฟ้าดูสดใส ภายในแบ่งเป็นสองชั้น เมื่อเข้าชมด้านใน จะพบกับสิ่งของมากมายที่อาจารย์เกริกเก็บสะสมมานานกว่า ๒๐ ปี โดยชั้นล่างของอาคารจัดแสดงของเล่นไทยยุคเก่าในสมัยสุโขทัย อยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ มีทั้งตุ๊กตาดินเผา กระปุกออมสินดินเผา และข้าวของเครื่องใช้ของคนไทยยุคโบราณ จัดแสดงในตู้โชว์อย่างเป็นระเบียบสวยงาม อาทิ เครื่องเงิน แสตมป์ พระพุทธรูป ภาพถ่ายโบราณ เครื่องรางของขลัง เครื่องแก้วอายุ่นับร้อยปี ปิ่นโตเก่า วิทยุโบราณ สิ่งพิมพ์ยุคแรกๆ ของไทย หนังสือเก่า จดหมายในยุคแรกที่เริ่มมีการไปรษณีย์ ฯลฯ อีกทั้งยังมีการจัดแสดงนิทรรศการภาพวาดลวดลายสวยงามน่ารัก ซึ่งเป็นฝีมือของอาจารย์เกริกให้ผู้มาเยือนได้เดินชมสร้างแรงบันดาลใจอีกด้วย จากนั้นเมื่อเดินขึ้นไปบนชั้นที่สองนักท่องเที่ยวจะได้พบกับโมเดลการ์ตูนขนาดใหญ่ ประกอบด้วย อุลตร้าแมน ซูเปอร์แมน สไปเดอร์แมน เจ้าหนุอะตอม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีของเล่นหายากอีกมากมายกว่า ๑๐๐ รวมไปถึงของเล่นสมัยใหม่ พระ เข็มตรา เหรียญเงินตรา ของเก่าต่างๆ และสิ่งของเครื่องใช้สมัยโบราณที่มีคุณค่าต่อประวัติศาสตร์ในอดีต พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริกยุ้นพันธ์ เปิดให้บริการเวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ นาฬิกา ระหว่างวันอังคาร ถึงวันอาทิตย์ (หยุดทุกวันจันทร์) อัตราค่าเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ผู้ใหญ่ ๕๐ บาท และเด็ก ๒๐ บาท

ทั้งนี้ ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า จุดเริ่มต้นที่ทำให้รองศาสตราจารย์ เกริก ยุ้นพันธ์ เกิดความคิดในการสร้างพิพิธภัณฑ์ของเล่นขึ้นในเมืองไทยซึ่งหมายถึงการได้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ของเล่นคิตาฮารา (Kitahara Tin Toy Museum) ในประเทศญี่ปุ่น นั้น สอดคล้องกับฐานคติของทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion Theory) สำนักอเมริกัน (American School) นำโดยวิสเลอร์ (Clark Wissler) และโกเบอร์ (Alfred Kroeber) ซึ่งเชื่อว่า วัฒนธรรมจะแพร่กระจายจากจุดกำเนิด ไปตามพื้นที่ต่างๆ เท่าที่วัฒนธรรมนั้นจะแพร่กระจายไปได้ในเขตภูมิศาสตร์เดียวกันและยุคสมัย

ในปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยุ้นพันธ์ เน้นบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สภาพบ้านเมือง และสภาพความเป็นอยู่ของคนยุคก่อนในวัยต่างๆ ทั้งวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ ซึ่งใช้สิ่งจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์เป็นวัตถุสื่อสารข้อมูลและบอกเล่าเรื่องราว โดยจุดเน้นที่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ให้ความสำคัญดังกล่าวนี้นี้ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียนและสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ตามที่จิรา จงกล (๒๕๓๒, หน้า ๒๑) ได้กล่าวถึงบทบรรยายเรื่อง The museum and its functions ของ Douglas A. Allan ในหนังสือ The Organization of Museums : Practical Advice ซึ่งองค์การ UNESCO ได้ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ โดย ได้จำแนกหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ไว้หลายข้อ ซึ่งหน้าที่ข้อ

หนึ่ง คือ หน้าที่ให้การศึกษา (Museum Education) โดยพิพิธภัณฑ์มีบทบาทหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่คนทุกระดับทุกประเภทและทุกวัย โดยปัจจุบันการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์จะต้องให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินอย่างเหมาะสมแก่ทุกคนในทุกระดับการศึกษา พิพิธภัณฑ์จึงต้องมีกิจกรรมและบริการด้านการศึกษาก่อนเด็ก เยาวชน และประชาชนที่สำคัญ ในปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์ได้เน้นหนักในหน้าที่การจัดกิจกรรมการศึกษาแก่ชุมชนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม สื่อประชาสัมพันธ์ที่พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยूनพันธ์ใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ มีเพียง ๓ ชนิด ประกอบด้วย ป้ายแขวน (Banner) โบรชัวร์ขนาดเล็ก (Brochure) และเว็บไซต์ (Website) การใช้สื่อดังกล่าวมีข้อจำกัดในแง่ประเภทของสื่อที่ควรพัฒนาให้มีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายซึ่งได้แก่ เด็ก เยาวชน และพ่อแม่ ผู้ปกครองได้มากขึ้นเช่นกัน

การใช้สื่อเพื่อสื่อสารความรู้ของพิพิธภัณฑ์ล้านของเล่น เกริก ยूनพันธ์

ลักษณะของสื่อประชาสัมพันธ์ที่พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยूनพันธ์ใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ ทั้ง ๓ ชนิดนั้นเป็นสื่อที่ทางพิพิธภัณฑ์ออกแบบเองและจ้างร้านค้าผลิตให้ โดยเป็นภาพสี ส่วนองค์ประกอบภายในสื่อดังกล่าว คือ

๑. โบรชัวร์ขนาดเล็ก (Brochure) มีภาพถ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ข้อความเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือน ข้อมูลสถานที่ตั้งและเบอร์ติดต่อ

๒. ป้ายแขวน (Banner) เป็นป้ายไว้นิลที่ติดตั้งบริเวณด้านหน้าทำการของพิพิธภัณฑ์ และบริเวณส่วนหน้าของร้านอาหาร โดยมีองค์ประกอบภายในสื่อเหมือนกับโบรชัวร์ขนาดเล็ก (Brochure) กล่าวคือ มีภาพถ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ข้อความเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือน ข้อมูลสถานที่ตั้งและเบอร์ติดต่อ

๓. เว็บไซต์ (Website) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์โดยตรง และมีองค์ประกอบภายในสื่อเหมือนกับโบรชัวร์ขนาดเล็ก (Brochure) และป้ายแขวน (Banner)

ทั้งนี้ เนื่องจากสื่อประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์ดังที่กล่าวข้างต้น ยังมีความไม่หลากหลาย และยังไม่สวยงามหรือดึงดูดใจกลุ่มเป้าหมายได้มากเท่าที่ควร ดังนั้น การรับรู้ข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยววัยเด็ก เยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปนั้น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการบอกต่อ (Word of mouth) และการพบเห็นข้อมูลของพิพิธภัณฑ์จากเว็บไซต์ ซึ่งช่องทางการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวอาจมีผลทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักได้รับทราบข่าวสารของพิพิธภัณฑ์ได้ไม่มากหรือไม่กว้างไกลเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสื่อเพื่อสื่อสารความรู้ของพิพิธภัณฑ์ล้านของเล่น เกริก ยूनพันธ์

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า หากต้องปรับปรุงหรือพัฒนาสื่อเพิ่มเติมเพื่อการประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ ก็ควรเลือกสื่อประเภทที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ง่าย ชัดเจน และไม่ซับซ้อน โดยเสนอแนะว่า พิพิธภัณฑ์ ควรออกแบบสื่อเพิ่มเติมอีก ๗ ประเภท ประกอบด้วย (๑) ถุงใส่สินค้าของที่ระลึกของพิพิธภัณฑ์ (Bag) (๒) สติกเกอร์ตราเฉพาะของพิพิธภัณฑ์เพื่อติดขวดน้ำดื่ม (House Brand Sticker) (๓) ป้ายบอกทางเข้าพิพิธภัณฑ์ (Direction Sign) (๔) ป้ายโฆษณาพิพิธภัณฑ์ (Billboard) (๕) ป้ายหน้าร้านอาหารภายในพิพิธภัณฑ์ (Cafeteria Sign) (๖) แผ่นพับ (Pamphlet) และ (๗) เสื้อที่มีตราเฉพาะของพิพิธภัณฑ์ (House Brand T-shirt)

ภาพประกอบ ๙ ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทถุงใส่สินค้าของที่ระลึกของพิพิธภัณฑ์
ที่มา: สกนธ์ ภู่งามดี, ๒๕๖๑, [ออกแบบ]

ภาพประกอบ ๑๐ ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทป้ายบอกทางเข้าพิพิธภัณฑ์
ที่มา: สกนธ์ ภู่งามดี, ๒๕๖๑, [ออกแบบ]

Design 1

Design 2

ภาพประกอบ ๑๑ ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทสติ๊กเกอร์กราฟิฟิรภัณฑ์ติดขวดน้ำดื่ม
ที่มา: สกนธ์ ภู่งามดี, ๒๕๖๑, [ออกแบบ]

ภาพประกอบ ๑๒ ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทป้ายโฆษณาฟิรภัณฑ์
ที่มา: สกนธ์ ภู่งามดี, ๒๕๖๑, [ออกแบบ]

ก๊วยเตี้ยว ข้าวแกง

บ้านอาจารย์เกริก

ภาพประกอบ ๑๓ ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทป้ายหน้าร้านอาหารภายในพิพิธภัณฑ์
ที่มา: สกนธ์ ภู่งามดี, ๒๕๖๑, [ออกแบบ]

ภาพประกอบ ๑๔ ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทแผ่นพับ (Pamphlet)
ที่มา: สกนธ์ ภู่งามดี, ๒๕๖๑, [ออกแบบ]

ภาพประกอบ ๑๕ ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทเสื้อที่มีตราสินค้าเฉพาะของพิพิธภัณฑ์
ที่มา: สกนธ์ ภู่งามดี, ๒๕๖๑, [ออกแบบ]

ส่วนแนวทางในการออกแบบสื่อเพิ่มเติมทั้ง ๗ ประเภทตามที่ระบุไว้ข้างต้นนั้น ผู้ออกแบบควรกำหนดแนวคิดหลัก (Concept) ในการออกแบบที่สอดคล้องกับภาพลักษณ์ (Image) “ความสุข ความสดใส และโลกสวยจากวันวานถึงปัจจุบัน” ของพิพิธภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย (๑) การเลือกใช้คู่สีตามความเหมาะสม ซึ่งได้แก่ คู่สีส้ม-ฟ้า คู่สีขาว-ดำ คู่สีแดง-ดำ คู่สีเขียว-ชมพู และคู่สีเหลือง-ฟ้า (๒) การเลือกใช้ตัวการ์ตูนหลักของพิพิธภัณฑ์ตามความเหมาะสม ซึ่งได้แก่ การ์ตูนรูปช้าง นก กระต่าย และหุ่นยนต์ โดยลักษณะของตัวการ์ตูนหลักของพิพิธภัณฑ์นั้น ควรเน้นความเรียบง่าย เบาบาง และสื่อความสนุกสนาน ความน่ารักสดใส เพื่อสื่ออารมณ์แบบเด็กๆ ของตัวการ์ตูน

ข้อเสนอแนะของผู้เขียนเกี่ยวกับแนวทางในการออกแบบสื่อเพิ่มเติมทั้ง ๗ ประเภทตามที่ระบุไว้ข้างต้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการปรับปรุงในกระบวนการสื่อสารของพิพิธภัณฑ์ ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นตามองค์ประกอบกระบวนการสื่อสารที่ควรมีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ประการ คือ ผู้ส่งสาร (Source or Sender) สาร (Message) สื่อกลาง (Channel or Medium) ผู้รับสาร (Receiver) และข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับสาร (Feedback) รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องช่องทางการสื่อสาร (Communication Channel) ของบาร์ทลท์ (Barnlund, 2008: 30) ที่เน้นว่า การสื่อสารความหมายที่มีประสิทธิภาพ ควรใช้ช่องทางหลายช่องทาง ทั้งนี้ เพื่อให้การสื่อสารความรู้ของพิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยूनพันธ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บรรลุเป้าหมาย ของการสื่อสารความรู้แก่คนทุกเพศทุกวัยได้มากยิ่งขึ้นต่อไป

บทสรุป

พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยूनพันธ์ เป็นพิพิธภัณฑ์หลักแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความแตกต่างอย่างโดดเด่นในมิติของสิ่งของจัดแสดงและกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ชมซึ่งเปิดกว้างสำหรับผู้ชมที่เป็นคนทุกเพศทุกวัยที่สอดคล้องกับกระแสการส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัวที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในยุคปัจจุบันอย่างยิ่ง ทั้งนี้ พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยूनพันธ์ เน้นบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และสภาพความเป็นอยู่ของคนยุคก่อนในวัยต่างๆ ทั้งวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม สื่อประชาสัมพันธ์ที่พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นเกริก ยूनพันธ์ใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ มีเพียง ๓ ชนิด ซึ่งสื่อประชาสัมพันธ์ดังกล่าวยังไม่หลากหลาย และไม่ดึงดูดใจกลุ่มเป้าหมายได้มากเท่าที่ควร ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะให้พิพิธภัณฑ์ปรับปรุงและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ให้มีประเภทของสื่อที่หลากหลายควบคู่กับความสวยงามดึงดูดใจและประโยชน์ใช้สอยด้านการสื่อสาร เพื่อให้สื่อดังกล่าวเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิด กระบวนการสื่อสารของพิพิธภัณฑ์ที่มีความสมบูรณ์มากขึ้นตามองค์ประกอบกระบวนการสื่อสาร ๕ ประการ รวมทั้งทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- Barnlund, D. C. (2008). *A transactional model of communication*. New Brunswick, New Jersey: Transaction.
- จิรา จงกล. (๒๕๓๒). *พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินตติ้ง.
- ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทถุงใส่สินค้าของที่ระลึกของพิพิธภัณฑ์. (๒๕๖๑). [ออกแบบ]. สกนธ์ ภู่งามดี.
- ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทป้ายโฆษณาพิพิธภัณฑ์. (๒๕๖๑). [ออกแบบ]. สกนธ์ ภู่งามดี.
- ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทป้ายบอกทางเข้าพิพิธภัณฑ์. (๒๕๖๑). [ออกแบบ]. สกนธ์ ภู่งามดี.
- ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทป้ายหน้าร้านอาหารภายในพิพิธภัณฑ์. (๒๕๖๑). [ออกแบบ]. สกนธ์ ภู่งามดี.
- ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทแผ่นพับ (Pamphlet). (๒๕๖๑). [ออกแบบ]. สกนธ์ ภู่งามดี.
- ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทสติ๊กเกอร์ตราพิพิธภัณฑ์ติดขวดน้ำดื่ม. (๒๕๖๑). [ออกแบบ]. สกนธ์ ภู่งามดี.
- ผลงานต้นแบบสื่อ ฉบับสมบูรณ์ ประเภทเสื้อที่มีตราสินค้าเฉพาะของพิพิธภัณฑ์. (๒๕๖๑). [ออกแบบ]. สกนธ์ ภู่งามดี.
- พื้นที่ด้านหน้าของหอจดหมายเหตุทุ่งมะขามหย่อง. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www2.ayutthaya.go.th/travel/detail/55
- พื้นที่ส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจันทรเกษม. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www.finearts.go.th/chantarakasemmuseum
- พื้นที่ส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www.google.co.th/search?q=พิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก
- พื้นที่ส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑ์เรือไทย. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www.google.co.th/search?q=พิพิธภัณฑ์เรือไทย
- พื้นที่ส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www.google.co.th/search?q=พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา
- พื้นที่ส่วนหนึ่งในหอนิทรรศการประวัติศาสตร์อยุธยา. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www.google.co.th/search?q=หอนิทรรศการประวัติศาสตร์อยุธยา
- ฟิลลิป คอตเลอร์. (๒๕๕๕). *การจัดการตลาดฉบับสหัสวรรษ (Marketing Management, The Millennium Edition)*. แปลโดย ธนวรรณ แสงสุวรรณ และคณะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รูปจำลองพระอุบาสิมาเถระของพิพิธภัณฑ์พระอุบาลี. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www.museumthailand.com/th/museum/Phra-Upali-Maha-Thera-Museum และ www.sac.or.th
- วัดจัดแสดงส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑ์มอญ วัดทองบ่อ. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑, จาก www.google.co.th/search?biw=1370&bih=598&tbm=isch&sa
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (๒๕๕๓). *พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย*. ค้นเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๓, จาก www.sac.or.th/databases/museumdatabase
- สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (๒๕๖๑). *พิพิธภัณฑ์ในพระนครศรีอยุธยา*. ค้นเมื่อ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑, จาก www.ayutthaya.go.th/OfficeAyu